

СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ Й ЗВІТНОСТІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ІНСТИТУТІВ

А.С. Колесніченко

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Зміни у формуванні конкурентного середовища, динамічна інформатизація економіки накладають відчутний відбиток на збереження збалансованості ринкових відносин учасників, зокрема, у сфері надання фінансових послуг та загострюють боротьбу за потенційних клієнтів.

Окремі питання побудови облікового процесу й специфіка відображення господарських операцій у звітності банків, небанківських установ та інших кредитних організацій досліджено в роботах: К. В. Ілляшенка, О. Г. Кореневої, Н. Г. Маслак, Ж.К. Нестеренко, О. Ю. Омельченко, Н. Г. Слав'янської [1-4] та інших науковців і практиків цього сектору ринку.

Стратегічна мета фінансово-кредитної установи полягає у впровадженні сучасних інформаційних технологій і програмних продуктів як передумови підвищення операційного зростання та забезпечення зваженого й стійкого розвитку у довгостроковій перспективі.

Сучасний комерційний банк виконує близько ста взаємопов'язаних операцій і послуг. Широкий спектр послуг, що надаються банками й іншими фінансово-кредитними установами, обумовлює ряд критеріїв, які висуваються до методики облікових й звітних механізмів таких суб'єктів господарювання. Ключовими з них виступають: збереження всіх атрибутів, які характеризують інформацію, для можливості здійснення на цій основі процесу управління; забезпечення співставності й укомплектованості фінансової та іншої звітності з метою надання контролюючим та іншим органам підґрунтя для проведення аналітичних процедур й аудиту тощо.

Фінансово-кредитні установи оперують здебільшого чужим капіталом, тому масштаби кредитування й інвестування коштів банків та інших кредитних інститутів залежать від спроможності кредитної установи залучити вільні фінансові ресурси та використовувати диференційні заходи щодо їх заощадження.

Паралельно з розвитком банківської системи простежується тенденція послаблення залежності активних операцій від пасивних внаслідок розширення практики створення фіктивних депозитів при кредитуванні клієнтів. Так, підґрунтям для виникнення пасивних операцій стають активні. Однак цей процес має визначені недоліки, обумовлені, головним чином, структурною складовою операцій комерційних банків, їх ліквідністю, станом господарської кон'юнктури, фазою економічного циклу тощо. Порівняно з іншими об'єктами підприємницької діяльності, власний капітал комерційного банку має незначну питому вагу в сукупному капіталі. Його цільове призначення полягає у страхуванні інтересів вкладників.

Розмаїття об'єктів обліку вимагає відповідного забезпечення облікового механізму їх обробки та застосування комплексу звітних операцій щодо представлення для задоволення інтересів широкого кола користувачів. Інтеграція України у світове співтовариство визначає глибинні структурні зміни в економіці, а також обумовлює необхідність реформування системи обліку та звітності, що має включати перехід на норми й стандарти МСБО й МСФО [5].

Найбільш поширеною є практика формування звітності за міжнародними стандартами за двома напрямками: трансформації існуючої звітності та синхронізації моделей ведення внутрішнього й міжнародного бухгалтерського обліку. Так, вітчизняні банки складають переважну частку звітів на основі положень МСФЗ методом трансформації за рахунок створення проміжних таблиць і

перенесення до їх складу інформації з оборотно-сальдової відомості та деталізованого звіту про фінансові результати за встановленими алгоритмами [1-2].

Таким чином, багатоаспектна діяльність фінансово-кредитних інститутів вимагає комплексного підходу до побудови облікової системи й процесу складання звітності. Це сприятиме створенню конкурентного бізнес-середовища для нагромадження й ефективного використання фінансових ресурсів на регіональному та макрорівні.

Перелік посилань:

1. Ілляшенко К. В. Особливості складання банківської звітності в умовах трансформації економіки [Текст] / К. В. Ілляшенко // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – Вип. 7 (25). – Ч. 4. – 2010. – С. 45-50.
2. Нестеренко Ж. К. Фінансова звітність банків: порядок складання та необхідність узгодження з МСФЗ [Текст] / Ж. К. Нестеренко // Економічний простір. – 2010. – № 35. – С. 232-246.
3. Облік у банках [Текст] : підручник / О. Г. Коренева, Н. Г. Маслак, Н. Г. Слав'янська, Т. Г. Савченко. – Суми : Університетська книга, 2012. – 668 с.
4. Омельченко О. Ю. Аспекти гармонізації бухгалтерського та податкового обліку в банках України [Текст] / О. Ю. Омельченко // Вісник Донецького університету економіки та права. – 2012. – № 2. – С. 95-100.
5. Трохименко Т. Інформаційне навантаження фінансової звітності комерційних банків [Текст] / Т. Трохименко // Вісник НБУ. – 2010. – № 10. – С. 56-58.